

Arbeids- og inkluderingsdepartementet

Deres ref: 26/2019

Vår ref: ams

Dato: 21.09.2026

Høring – Rapport om tilknytningsformer for selvstendige konsulenter og rådgivere

Det vises til Arbeids- og inkluderingsdepartementets høring om tilknytningsformer for selvstendige konsulenter og rådgivere. Høringen har vært behandlet i Akademikernes styre. Vi er kjent med at vår medlemsforening Tekna, har sendt eget høringssvar. Akademikerne gir med dette sitt høringssvar iht. innvilget fristutsettelse.

I Generelt om Akademikernes syn

Akademikerne mener at faste direkte ansettelser skal være hovedregelen i norsk arbeidsliv. Det er også viktig med reell mulighet og valgfrihet til selv å kunne velge om man vil være arbeidstaker eller selvstendig oppdragstaker. Som et viktig supplement til faste ansettelser, må det derfor tilrettelegges for å kunne være selvstendig næringsdrivende, enten i stedet for eller i kombinasjon med det å være ansatt.

De aller fleste selvstendige rådgivere og konsulenter med spesialkompetanse, ønsker ifølge Menon (rapport 152/2025) å arbeide i egen virksomhet. Svært få ønsker fast eller midlertidig stilling hos kunden. Det å være selvstendig gir mulighet til å ta på seg mer eller mindre arbeid i perioder avhengig av egen livssituasjon og ønsker, og gjør det enklere for enkelte å fortsatt være en del av arbeidsmarkedet. Menon viser også til at en rekke selvstendige bruker deltakelse i arbeidsmarkedet som en midlertidig sideinntekt for å kunne finansiere sin gründersatsing. Som Menon påpeker velger selvstendige rådgivere i stor grad å organisere seg gjennom eget foretak fordi det gir fleksibilitet, kontroll og mulighet til å styre egen arbeidshverdag. Dette er rådgivere og konsulenter som tilbyr sine tjenester over hele landet og over halvparten av rådgivernæringen er lokalisert utenfor Oslo. Gjennom sin kompetanse bidrar disse kunnskapsmedarbeiderne til høy verdiskaping i samfunnet.

Etter innleieinnstrammingene opplever selvstendige ikke lengre å kunne tilby sine tjenester i form av innleie. I praksis vil de også ofte være avskåret fra å selge sine tjenester som eksternt oppdrag som en følge av grensegangen mellom innleie og entrepriser. For noen har dette medført kanselleringer og reduksjon i oppdrag, for andre begrenses deres etableringsmulighet/gründervirksomhet. Innleieinnstrammingene har også ført til at selvstendige

rådgivere ikke kan konkurrere på utleieoppdrag på lik linje med større bedrifter. Også dette omtales i arbeidsgruppens rapport.

Vi har merket oss at arbeidsgruppen er enig om at rådgiver- og konsulentnæringen utgjør en viktig del av norsk arbeidsliv, og at mange virksomheter ikke nødvendigvis besitter nødvendig kompetanse internt og derfor har behov for å kjøpe slike tjenester eksternt. Akademikerne støtter disse vurderingene.

Akademikerne deler synet til den delen av arbeidsgruppen som mener at man som eneste ansatt i eget aksjeselskap (AS) anses som arbeidstaker. Akademikerne deler synet til en samlet arbeidsgruppe om at de som har enkeltpersonforetak (ENK) ikke er arbeidstakere (pkt. II nedenfor).

Når det gjelder selve forslagene fra arbeidsgruppen, støtter Akademikerne forslaget om en veileder som kan klargjøre handlingsrommet for å inngå tjenesteoppdrag (pkt. III nedenfor). Vi støtter også forslaget fra den delen av arbeidsgruppen som foreslår en snever særregel om innleie av selvstendige rådgivere og konsulenter (pkt. IV nedenfor).

II Om man kan anses som arbeidstaker i eget selskap

Akademikerne er enig med den delen av arbeidsgruppen som mener det er mest nærliggende å konkludere med at man som ansatt i eget aksjeselskap kan anses som arbeidstaker i arbeidsmiljølovens forstand. De som er eneste ansatt i eget AS har - og har behov for - vernerettigheter som arbeidstakere.

Det er ressurskrevende å opprette og drive eget AS hvor man er ansatt. Mange velger likevel dette, fordi det gir bedre vernerettigheter (sykepenger, feriepenger mm.). Offentlige organer oppfordrer også til denne selskapsformen nettopp av slike grunner.

Vi stiller oss bak særmerknaden fra arbeidsgruppens medlem fra Akademikerne, som etterlyser en helhetlig vurdering av vernehensyn for rådgivere og konsulenter ansatt i eget aksjeselskap, herunder konsekvenser av manglende innleievern, dersom man *ikke* anses som arbeidstaker i eget AS (rapportens pkt. 2.6.4 på s. 36).

Akademikerne er enig med en samlet arbeidsgruppe om at man etter arbeidsmiljølovens regler ikke er arbeidstaker hvis man har et ENK.

III Forslaget om en veileder om tjenesteoppdrag

Akademikerne støtter forslaget fra en samlet arbeidsgruppe om å utarbeide en veileder som kan angi handlingsrommet for å inngå tjenesteoppdrag. En slik veileder mener vi vil være nyttig for at selvstendige og kunder skal forstå handlingsrommet for å inngå tjenesteoppdrag. Vi er enig i arbeidsgruppens vurderinger om at handlingsrommet for å inngå tjenesteoppdrag er noe større enn det mange praktiserer, og at dette må beskrives i veilederen.

Vi støtter videre en samlet arbeidsgruppes forslag om at en veileder utarbeides i samarbeid med partene.

IV Forslaget om en særregel og hvordan denne må snevres inn

Akademikerne mener det er behov for at selvstendige rådgivere og konsulenter kan tilby sine tjenester i form av innleie når tjenesteoppdrag ikke er aktuelt. Akademikerne støtter den delen av arbeidsgruppen som foreslår en snever særregel, herunder alle forslagene til begrensninger.

En særregel må sikre at ansatte ikke presses ut i usikre arbeidsforhold av arbeidsgiver for så igjen å kunne leies inn av tidligere arbeidsgiver. Det er derfor positivt at dette særlig omtales og ivaretas i forslaget til snever særregel. Vi har i den forbindelse merket oss at den delen av arbeidsgruppen som foreslår en snever særregel uttaler at det er «viktig at regelen ikke åpner for omgåelse, for eksempel ved at konsulenter og rådgivere som allerede er ansatt hos oppdragsgiver, presses ut i et innleieforhold.» Slik vi vurderer det, vil en snever særregel både sikre mot omgåelser og samtidig gi reell mulighet og valgfrihet om man ønsker å være selvstendig eller arbeidstaker.

Vi støtter også at en snever særregel avgrenses mot ENK'er. Som ansatt i eget AS har man en rekke rettigheter man ikke har som ENK. Selv om særregelen dermed får et mer begrenset nedslagsfelt, er det likevel mange tusen personer som vil være omfattet.

Etter Akademikernes vurdering vil ikke forslaget til snever særregel gi de konsekvensene som trekkes frem av dem som fraråder et unntak. I den store sammenhengen er det svært få sysselsatte som en snever særregel vil omfatte (0,31 prosent). Som arbeidstakerorganisasjon støttet Akademikerne blant annet Fougnerutvalgets tydeliggjøring av arbeidsmiljølovens arbeidstakerbegrep. Svekkelse av arbeidstakervernet for dem som er eneste ansatt i eget aksjeselskap, var ikke noe Akademikerne kunne støttet den gang og heller ikke nå. Mange selvstendige (både AS'er og ENK'er) leide seg ut før innleieinnstrammingene. Det fungerte i all hovedsak greit, men slik at det var enkelte som opplevde å bli presset over fra fast ansettelse til innleie. Med forslaget vil det bare åpnes for innleie på en snever og kontrollert måte for å hindre omgåelser.

Til slutt vil vi kort redegjøre for de begrensningene vi støtter for en snever særregel:

- Særregelen skal bare gjelde for rådgivere og konsulenter med «spesialkompetanse».
- Særregelen skal begrenses til innleie i «klart avgrenset prosjekt».
- Særregelen skal bare gjelde for selvstendige som er ansatt i eget AS.
- AS'et må følge reglene for godkjenningskrav for bemanningsforetak.
- Særregelen må sikre at man som utleid ansatt får samme vern som andre innleide hos kunden (blant annet likebehandling, rett til fast ansettelse etter tre år og rett til fast ansettelse ved ulovlig innleie).
- Det må i særregelen innarbeides en tilsvarende sikring som etter arbeidsmiljøloven § 15-7 fjerde ledd om oppsigelsesvern mot såkalt outsourcing.
- Arbeidstilsynet må kunne føre tilsyn med særregelen.

Med vennlig hilsen,
Akademikerne

Nina Sverdrup Svendsen
Arbeidslivssjef